

Udkast til rettevejledning Eksamen på Økonomistudiet - Vinter 2012

Økonomiske principper B

1. Årsprøve

Januar 2012

Formålet med rettevejledningen er at kommunikere forventninger til indholdet besvarelsen til eksamensopgaven. Dette er gjort enten at skrive eksempel på svar, beskrive forventninger til svarets indhold eller med direkte henvisninger til pensum hvor svaret anses som meget nært til specifikke passager i pensum.

Alle henvisninger er til bogen Macroeconomics, Mankiw og Taylor, European Edition fra år 2008. Endvidere henvises til kausalanalyse noten som er pensum for faget.

OPGAVE 1

Angiv og begrund, hvorvidt følgende udsagn er korrekte:

1. Kvantitetsteorien der udledes af kvantitetsligningen viser at en øgning af pengemængden kan øge den økonomiske aktivitet på kort sigt

Kvantitetsligningen har sine rødder tilbage til 1700-tallet hvor de tidlige monetære teoretikere søgte at linke pengemængden til den reale økonomiske aktivitet i økonomien. Dette skete via kvantitetsligningen $M \times V = P \times T$ hvor mængden af penge i økonomien er knyttet til mængde af penge omvekslet i relation til transaktioner T (til prisen P). V er pengenes omløbshastighed.

Der bør redegøres kort for hvad kvantitetsligningen dækker over (og om overgangen mellem kvantitetsligningen og kvantitetsteorien ved antagelsen om konstant omløbshastighed V).

Kvantitetsligningen $PY = MV$ fortolkes som en likviditetsefterspørgsels funktion $M/P = 1/V Y$ – hvor likviditetsefterspørgselen er proportional med indkomsten. Herfra er det ikke direkte muligt at konkludere at en øgning af pengemængden kan øge den økonomiske aktivitet på kort sigt. Dette er argument for at udsagnet er FALSK.

Fra tid til anden anvendes kvantitetsteorien som fundament for en simpel AD-model, og kombineres den med betragtninger om det korte sigt hvor priser P er konstante – kan det konkluderes at en stigning i pengemængden M kan påvirke indkomsten Y på kort sigt.

2. Seigniorage kan med rimelighed fortolkes som værende en skat

Seigniorage er knyttet til statens indtægter fra at printe nye penge (pengeudstedelse).

(Den gode besvarelse perspektiverer omkring mulighederne for statens finansieringskilder).

En øget pengemængde vil føre til inflation og dermed udhules værdien af penge. Seigniorage virker derfor som en skat på de agenter der holder penge i økonomien – via inflationsskat.

3. Den klassiske dikotomi (eng: the classical dichotomy) og pengeneutralitet er to sider af samme sag (dvs. dækker over det samme)

Økonomer kalder den teoretiske separation mellem reale og nominelle variable for klassisk dikotomi. Det er en vigtig indsigt idet det simplificerer den økonomiske teori.

Klassisk dikotomi opstår fordi der i klassisk økonomisk teori gælder at en øgning af pengemængden ikke påvirker reale variable; dette forhold kaldes pengeneutralitet. Klassisk dikotomin følger af pengeneutralitet men ikke vice versa.

4. Phillips-kurven udledes af udbudskruven (AS) og viser et vigtigt økonomisk politisk trade-off

Phillips-kurven viser et tradeoff mellem inflation og arbejdsløshed på kort sigt, mens tradeoff forsvinder på langt sigt. I besvarelsen bør det forklares hvad det politiske trade-off dækker over (beslutningstageres samtidige ønske om både inflation og arbejdsløshed) – og det bør også medtages i besvarelsen af betragtninger om inflationsforventninger kan påvirke dette.

Med udgangspunkt i udbudskurven, anvendelse af Okun's lov og tidsmæssige forskydninger af ligningen vises hvorledes Phillips kurven kan udledes. Den gode besvarelse har denne udledning med.

Alternativt kan der argumenteres for, at man ved at se på udbudskurven og omfortolke ændringer i P som inflation og

bevægelser i Y som inverese til arbejdesløshed (a la OKUN's lov)
se dette tradeoff.

5. I ligevægt for en åben økonomi er udbud af kroner til kapitalbalance transaktioner lig med efterspørgselen efter kroner til betalingsbalance transaktioner.

Spørgsmålet henleder til begreberne betalingsbalancen og udlandsgæld som er dækket af pensum. Udsagnet er falsk, men besvarelsene indikerer at dette spørgsmål har været svært hvilket der er taget højde for den endelige karaktergivning.

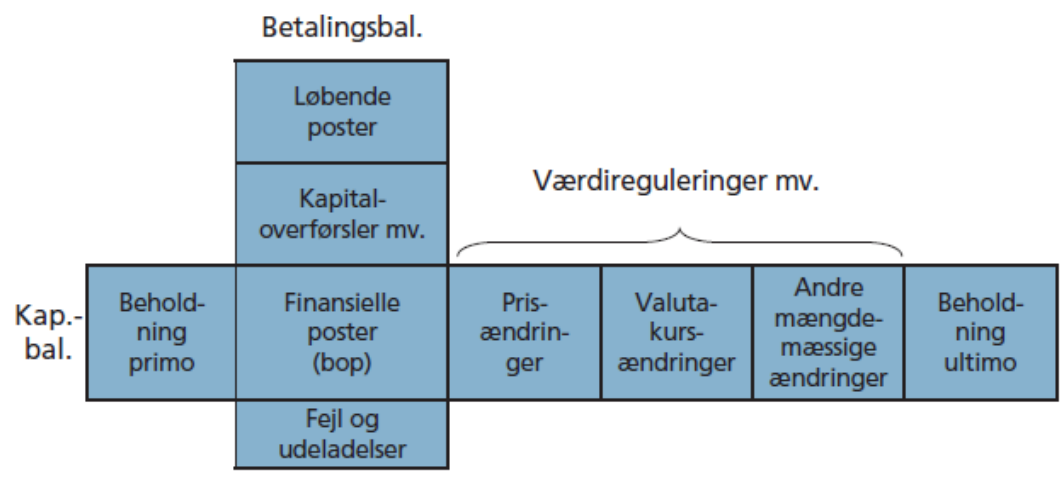
Grundlæggende er *betalingsbalancen* knyttet til en strømopgørelse (flow), der viser værdien inden for en given period af de økonomiske transaktioner foretaget mellem et land og udlandet.

Kapitalbalancen er beholdningsopgørelse (stock), der viser værdien på et givet tidspunkt af et lands finansielle aktiver og passiver over for udlandet. Overstiger passiverne aktiverne, omtales passiverne som landets *udlandsgæld*.

Illustration:

BETALINGS- OG KAPITALBALANCEN

Figur 1

Figur 1 taget fra Nationalbankens publikation: "Danmarks betalings- og kapitalbalance"

OPGAVE 2

Betragt den danske økonomi som antages at være en økonomi der er åben for samhandel, lille, og med perfekt kapitalmobilitet. Økonomien kan beskrives ved følgende model:

- (1) $Y = C + I + G + NX(e)$
- (2) $C = C(Y-T)$
- (3) $I = I(r)$
- (4) $r=r^*$
- (5) $NX = NX(e)$
- (6) $M/P = L(r,Y)$

Hvor Y er aggregeret efterspørgsel efter varer og tjenesteydelser, T er skatter, G er den offentlige forbrugsefterspørgsel, NX er nettoeksportefterspørgslen, e er den nominelle valutakurs defineret som antal enheder af udenlandsk valuta pr indenlandsk enhed, P er det indenlandske prisniveau, r er renten, r^* er det udenlandske renteniveau, M er det nominelle pengeudbud og $L(r,Y)$ er en funktion, der beskriver den reale pengeefterspørgsel.

Vi betragter det korte sigt, det udenlandske prisniveau P^* og P antages derfor at være konstante.

Betragt en situation hvor de endogene variable er Y , C , I , NX , e , r og de eksogene variable er M , G , T , r^* , P og P^*

(1) Beskriv de enkelte relationer

De præsenterede model er en Mundell-Fleming model der karakteriserer en åben økonomi på kort sigt.

De enkelte relationer beskrives ved at nævne hvilken type relation der er tale om og følgelig beskriver det økonomiske indhold i relationer.

Eks på beskrivelse af en relation:

Den første relation (1) er en ligevægtsbetingelse for varemarkedet. Udbud (tilgang) Y skal være lig Efterspørgslen (anvendelse). Efterspørgslen består af privat forbrug C og investering I , offentligt forbrug G og Nettoeksport til udlandet jf. en åben økonomi. Relationer kendes også fra Nationalregnskabet – og i den kontekst kaldet for en Nationalregnskabsidentitet.

Den anden relation (2) er en adfærdsrelationer der beskriver at det private forbrug C er afhængigt af den disponible indkomst $Y-T$, hvor Y er indkomst og T er skatten der betales i økonomi. Normalt forudsættes at den første ordens afledte er mellem 0-1 – ensbetydende med at den marginal forbrugskvote er positiv men mindre end 1.

Der henvises til kausalanalyse noten for beskrivelsen af de øvrige relationer.

(2) Foretag en kausalanalyse af modellen og redegør kort for resultatet

Der foretages en kausalanalyse ved opstille skema med krydser der relaterer de oplyste endogene variable til de enkelte ligninger.

Særligt for ligning (1) gælder at denne typiske vil være opskrevet som $Y = C + I + G + NX$ (kan gøres "normal" via ligning (5)). (Besvarelsen bør godtages også i situationer hvor denne omskrivning ikke finder sted. Omskrivningen har betydning for bestemmelsen af e efter NX fremfor NX og e simultant.

Kausalanalysen gennemføres og resultatet præsenteres i et pileskema med både endogene og eksogene variable.

Af ligning (4) bestemmes i 0'te orden den indenlandske rente r af det globale rente niveau r^* - jf. forudsætning om lille økonomi og perfekt kapitalmobilitet. Heraf følger af ligevægtsbetingelsen for pengemarkedet (6) i 1. orden indkomsten Y , samt af ligning (3) også i 1. orden det indenlandske investeringsniveau I . Når indkomsten er kendt kan det privat forbrug bestemmes af ligning (2) i 2. orden; og derefter kan NX bestemmes af ligning (1) i 3. orden. Modellen lukkes af ligning (5) – hvor den nominelle valutakurs bestemmes 4. orden (ved at udbud og efterspørgsel efter valuta er i ligevægt $NCO = S - I = NX(e)$).

Der kan med fordel kommenteres på hvilke eksogene variable der kan påvirke hvilke endogene variable, og gennem hvilke kanaler.

(3) Forklar forskellen mellem flydende og faste valutakurser. Hvordan ændrer valget af valutakursregime modellen og dens kausale struktur

Flydende valutakurser er karakteriseret ved at e fastsættes via markedet ved betingelsen $NCO = S - I = NX(e)$ således at udbud af valuta (NCO som er nettofordringserhvervelsen) er lig efterspørgslen efter valuta. I den situation kan centralbanken føre pengepolitik ved at fastsætte pengemængden M uden hensyntagen til valutakursen.

Anderledes er det under faste kurser hvor centralbanken fastsætter en fast valutakurs e som skal honoreres. Det svarer til at e er en eksogen variabel rent modelteknisk. Pengemængden tilpasses løbende af centralbanken som resultat af agenternes køb/salg af valutaen. Ønsker de eksempelvis at sælge indenlandsk valuta til den faste kurs, modtages denne af centralbanken som betaler med udenlandsk valuta fra bankens reserver. Denne aktivitet reducerer pengemængden i økonomien. Modsat effekt når

agenter ønsker at købe indenlandsk valuta og betaler med udenlandsk valuta.

Modellen analyseres ved at M indgår som endogen variabel og e betragtes som eksogen variabel. Analysen gennemføres og kan med fordel præsenteres i et pilediagram.

Resultat vil være at NX og r bestemmes i 0'te orden, i første orden bestemmes investeringerne I , i anden orden bestemmes Y og C simultant, og endelig bestemmes pengemængden M til sidst i 3. orden.

Der kan med fordel kommenteres på hvilke eksogene variable der kan påvirke hvilke endogene variable, og gennem hvilke kanaler.

(4) Forklar hvad "IS*-kurven" og "LM*-kurven" dækker over.

Modellen ovenfor betragter to markeder – nemlig varer markedet og penge markedet. Modellen kan reduceres ved følgende:

IS*: ligning (4) i ligning (3) og da i ligning (1), [afh. af omskrivning jf. tidligere ligning (5) indsættes i ligning (1)], og til sidste indsættes ligning (2) i ligning (1)

Dermed haves IS* kurven der angiver kombinationer af (Y, e) for hvilke der gælder at der er ligevægt på varemarkedet.

LM*: ligning (4) sættes ind i ligning (6)

Denne ligning LM* angiver kombinationer af (Y, e) for hvilke der gælder at der er ligevægt på pengemarkedet.

Kurverne IS* og LM* illustreres i et diagram (Y, e) . Når disse kombineres findes en ligevægt som opfylder at alle markeder i økonomien er i ligevægt; og dermed har vi modellens generelle ligevægt.

(5) Vis grafisk hvorledes IS*-kurven kan udledes. Forklar hvad der påvirker IS*-kurvens hældning og den tilhørende økonomiske intuition

IS* kurven udledes grafisk som gjort Makniw & Taylor figur 12-2 inkl. kommentarer 1-4 i figuren der forklarer hældningen.

(6) Analyser effekterne af ekspansiv finanspolitik ved flydende valutakurser. Sammenlign resultatet med effekten af finanspolitik for en lukket økonomi (IS-LM modellen). Kommenter på forskellen.

Ekspansiv finanspolitik flytter IS* kurven udaf mod NØ (da planlagt forbrug stiger jf. ovenstående diagram) og valutakursen apprecierer men der vil

netto ingen effekt være på på indkomsten Y . Kan udledes grafisk som gjort Makniw & Taylor figur 12-4.

Følgeligt sammenlignes med en lukket økonomi, jf. tekst under figur 12-4 der særligt påpeger hvorledes valutakursen er nøglen til historien i en åben økonomi (e stiger, NX falder (ligeså meget som G stiger), Y er netto uændet) – mens renten er nøglen til historien i en åben økonomi (r stiger, I falder – og der sker hel/delvis crowding out).

- (7) Vis grafisk hvorledes det er muligt at føre ekspansiv finanspolitik ved en fast valutakurs. Sammenlign med resultatet under flydende valutakurser og for resultatet i en lukket økonomi

Grafisk vises ekspansiv finanspolitik ved en fast valutakurs som i figur 12-8. Ekspansiv finanspolitik flytter IS^* kurven mod $NØ$. For at fastholde den faste valutakurs øges pengemængden M i økonomien, og LM^* flytter til højre. I modsætning til casen med flydende kurser er det muligt at øge indkomsten Y i økonomien.

Med fordel kan det opsummeres hvorledes ekspansiv finanspolitik påvirker Y (0), e (+) og NX (-) under flydende kurser, og påvirker (Y +), e (0) og NX (0) under faste kurser.

En sammenligning med lukket økonomi er ikke så oplagt som i ovennævnte spørgsmål.

Men grundlæggende er det interessant at indkomsten kan øges i en åben økonomi afhængigt af valutakursregime; på samme vis kan indkomsten øges i en lukket økonomi afhængigt af graden af crowding out. Der findes i både åben og lukket økonomi situationer hvor ekspansiv finanspolitik kan øge indkomsten, og situationer hvor den ikke kan.

- (8) Forklar hvad AD -kurven angiver. Vis grafisk hvorledes AD -kurven kan udledes i modellen under flydende valutakurser.

AD er den aggregerede efterspørgselskurve og angiver den samlede efterspørgsel i økonomien ved varierende priseniveauer P .

AD bør udledes i Mundell-Fleming modellen som gjort i Figur 12-13.